

Amasya ilinde saptanan bazı Exoristinae, Tachininae ve Dexiinae (Diptera: Tachinidae) türleri

Kenan KARA*

Summary

Exoristinae, Tachininae and Dexiinae (Diptera: Tachinidae) species of the Amasya province

This study was carried out in 1997 and 1998 to determine Exoristinae, Tachininae ve Dexiinae fauna in Amasya province. Adult specimens were collected by sweeping from various herbaceous plants.

As a result of this study, 17 species were determined totally. Of these *Cadurciella tritaeniata* (Rondani), *Erithrocera nigripes* (Robineau-Desvoidy), *Loewia phaeoptera* (Meigen), *Macquartia chalconota* (Meigen), *Peleteria varia* (Fabricius), *Peribeae tibialis* (Robineau-Desvoidy) were recorded for the first time in Turkey.

The synonyms, some biological aspects, hosts and distributions of the new records for Turkey were also given.

Key words: Exoristinae, Tachininae, Dexiinae, Tachinidae, Amasya, Turkey

Anahtar sözcükler: Exoristinae, Tachininae, Dexiinae, Tachinidae, Amasya, Türkiye

Giriş

Tachinidae (Diptera) familyası üyeleri parazitoit olarak yaşamlarını sürdürürler ve baskı unsuru olarak önemli türleri ihtiva ederler. Genelde Lepidoptera, Coleoptera, Heteroptera ve Orthoptera takımlarına ait böcekleri parazitlerler. Bunlar tarım alanlarındaki önemli zararlı türler yanında, orman alanlarındaki zararlı böcekleri de baskı altına alırlar (Tschorsnig, 1985). Bu özellikleri nedeniyle, yüzyılın başlarıyla birlikte uygulamalı biyolojik mücadele çalışmalarında kullanılmaya başlanılmışlardır (Greiner, 1988).

* Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü, 60250 Tokat
e-mail: kkara@gop.edu.tr
Alınış (Received): 23.10.2000

Bu familya farklı yazarlar tarafından farklı altfamilyalara ayrılmış, fakat son yıllarda Tachinidae üzerinde çalışan önemli araştırmacılar 4 altfamilya üzerinde mutabık kalmışlardır. Bunlar: Exoristinae, Tachininae, Dexiinae ve Phasiinae'dir (Herting, 1984; Belshaw, 1993; Tschorsnig & Herting, 1994; Herting & Dely-Draskowits, 1993).

Ülkemizde özellikle tachinidler üzerinde yapılan araştırmalar çok eski değildir. Bunlar genellikle sistematik ve faunistik çalışmalardır (Doğanlar, 1975; 1982a,b; Kara, 1998, 1999a,b; Kara & Bayram, 1999). Ancak biyolojik çalışmalarda son yıllarda az da olsa yapılmıştır (Khan & Özer, 1984; Bayram & Kılınçer, 1993; Eroğlu, 1995). Yapılan bu çalışmayla ülkemiz Tachinidae faunasına yeni katkılar sağlamak amaçlanmıştır.

Materyal ve Metot

Bu çalışmada 1997 ve 1998 yıllarında Amasya ilinde atrapla yabancı otlar ve kültür bitkileri üzerinden toplanan Exoristinae, Tachininae ve Dexiinae altfamilyalarına ait örnekler değerlendirilmiştir.

Çalışmalarda toplama için amaca uygun atrap, aspiratör ve öldürme şişeleri kullanılmıştır.

Atrapla elde edilen örnekler aspiratör yardımı ile atrap içerisinden çekildikten sonra, potasyum siyanürlü veya etilasetatlı öldürme şişelerinde öldürülmüş, iğnelenip etiketlenerek teşhis için hazır hale getirilmiştir.

Türkiye için yeni kayıt olarak tesbit edilen türlerin sinonimleri, dünyadaki dağılışı, Türkiye'deki dağılışı, biyolojisi ve konukçularına ait bilgiler verilmiştir. Daha önce ülkemizde tesbit edilen türlere ait bilgiler Doğanlar (1982 a, b) ve Kara (1998, 1999 a, b)'da bulunduğu için tekrarlanmamıştır.

Türlerin sinonimleri Herting & Dely-Draskowits (1993)'ten alınmıştır.

Sonuçlar

Alt Familya: Exoristinae

Tribüs: Exoristini

Exorista rustica Fallen, 1810

İncelenen materyal: Uygur 10.VII.1997 1♂, Ezine Pazarı 1♀.

Tribüs: Goniini

Erythrocer a nigripes Robineau-Desvoidy, 1830

Sinonimleri: ***bucentoidea*** (Robineau-Desvoidy, 1830) (***Phryno***); ***cinerea*** Robineau-Desvoidy, 1848 (***Erythrocer a***); ***regula*** (Robineau-Desvoidy, 1848) (***Curtisia***); ***sphonoidea*** Robineau-Desvoidy, 1830 (***Erythrocer a***); ***rubrifrons*** (Perris, 1952) (***Masicera***); ***aberrans*** (Egger, 1865) (***Roeselia***); ***induta*** (Pandellé 1896) (***Tachina (Masicera)***); ***carinthiaca*** (Strobl, 1901) (***Paraneaera***, as var. of ***longicornis***).

İncelenen materyal: Kale 10.VII.1997 1♂.

Dünyadaki dağılışı: İsviçre, Almanya, Fransa, Macaristan, Rusya (Herting & Dely-Draskowits, 1993).

Türkiye'deki dağılışı: Yeni kayıt!

Biyolojisi: Mayıs ayından haziran ayına kadar 1 döl, ağustos ayından eylül ayına kadar 1 döl olmak üzere 2 döl verir (Tschorsnig & Herting, 1994).

Konukçuları: Bilinmiyor.

Pales pavid Meigen, 1824

İncelenen materyal: Göynücek 10.VII.1997 1♀.

Tribüs: Eryciini

Cadurciella tritaeniata (Rondani, 1859)

İncelenen materyal: Yeşilöz 10.VII.1997 1♂.

Dünyadaki dağılışı: Avrupanın kuzeyi, İskoçya, Norveç, İsveç, Rusya, Japonya (Herting & Dely-Draskowits, 1993).

Türkiye'deki dağılışı: Yeni kayıt!

Biyolojisi: Bir döl verir (Tschorsnig & Herting, 1994).

Konukçuları: ***Callophrys rubi*** L. (Lep.: Lycaenidae) (Tschorsnig & Herting, 1994).

Epicampocera succincta (Meigen) 1824

İncelenen Materyal: Uygur 10.VII.1997 1♀, Suluova 31.VIII.1998 1♀.

Tribüs: Blondeliini

Meigenia mutabilis Fallén, 1810

İncelenen materyal: Aydınca 10.VII.1997 1♂1♀ Kale 10.VII.1997 1♂, Göynücek 10.VII.1997 2♀♀, Uygur 10.VII.1997 1♀.

Compsilura concinnata Meigen, 1824

İncelenen materyal: Göynücek 10.VII.1997 1♀.

Tribüs: Winthemiiini

Nemorilla maculosa Meigen, 1824

İncelenen materyal: Gümüşhacıköy 31.8.1998 1♂.

Alt Familya: Dexiinae

Tribüs: Dexiini

Zeuxia tricolor (Portischinsky, 1881)

İncelenen materyal: Yeşilöz 10.VII.1997 1♀.

Tribüs: Voriini

Eriothrix apenninus (Rondani, 1862)

İncelenen materyal: Aydınca 10.VII.1997 1♂, Merzifon 31.8.1998 1♀.

Voria ruralis (Fallén), 1810

İncelenen materyal: Suluova 31.VIII.1998 1♀.

Alt Familya: Tachininae

Tribüs: Macquartiini

Macquartia chalconota (Meigen, 1824)

Sinonimleri: ***germanica*** Robineau-Desvoidy, 1830 (***Macquartia***), ***major*** Schiner, 1862 (***Macquartia***).

İncelenen materyal: Yeşilöz 10.VII.1997 1♀.

Dünyadaki dağılışı: Avusturya, Almanya, Macaristan, İsveç (Herting & Dely-Draskowits, 1993).

Türkiye'deki dağılışı: Yeni kayıt!

Biyolojisi: Mayıs sonundan eylül ortasına kadar tabiatda görülür. Muhtemelen 2 döl verir (Tschorsnig & Herting, 1994).

Konukçuları: ***Chrysolina americana*** L. (Col.: Chrysomelidae). (Tschorsnig & Herting, 1994).

Macquartia tenebricosa (Meigen, 1824)

İncelenen materyal: Aydınca 10.VII.1997 3♂♂, Yeşilöz 10.VII.1997 2♂♂.

Tribüs: Tachinini

Peleteria varia (Fabricius, 1794)

Sinonimleri: ***argyrocephala*** (Macquart, 1845) (***Echinomyia***), ***angustiventris*** (***Macquart*** in Lucas, 1849) (***Jurinia***), ***pyrrogaster*** (Rondani, 1859) (***Cyphocera***).

İncelenen materyal: Suluova 31.VIII.1998 1♀.

Dünyadaki dağılışı: Avusturya, Macaristan, İtalya, Rusya, Cezayir (Herting & Dely-Draskowits, 1993).

Türkiye'deki dağılışı: Yeni kayıt!

Biyolojisi: Mayıs ortasından eylül ortalarına kadar tabiatdadır (Tschorsnig & Herting, 1994).

Konukçuları: Bilinmiyor.

Tachina magnicornis (Zetterstedt, 1844)

İncelenen materyal: Suluova 31.VIII.1998 1♀.

Tribüs: Ernestiini

Loewia phaeoptera (Meigen, 1824)

Sinonimleri: **venosa** (Zetterstedt, 1844) (**Leucostoma**), **muscina** (Schiner, 1862) (**Clista**).

İncelenen materyal: Göynücek 10.VIII. 1997 1♀.

Dünyadaki dağılışı: Avrupa'nın kuzeyinden İngiltere ve İsveç'e kadar olan kesim, Rusya (Herting & Dely-Draskowits, 1993).

Türkiye'deki dağılışı: Yeni kayıt!

Biyolojisi: Mayıs sonundan ağustos sonuna kadar görülür. Özellikle, ağustos ayında çok görülür. Muhtemelen 1 döl verir (Tschorsnig & Herting, 1994).

Konukçuları: Bilinmiyor.

Tribüs: Ernestiini

Peribae tibialis (Robineau-Desvoidy, 1851)

Sinonimleri: **exoleta** (Schiner, 1862) (**Thryptocera**), **flavicornis** Robineau-Desvoidy, 1863 (**Peribaea**), **minuta** Robineau-Desvoidy, 1863 (**Peribaea**).

İncelenen materyal: Suluova 31.VIII.1998 2♀♀, Göynücek 31.VIII.1998 1♀.

Dünyadaki dağılışı: Avusturya, Almanya, Fransa, Rusya, İsrail. Moğolistan, Japonya (Herting & Dely-Draskowits, 1993).

Türkiye'deki dağılışı: Yeni kayıt!

Biyolojisi: İki döl verir. İlk dölü mayıs başından haziran sonuna kadar olan devrede ikinci dölü haziran başından ekim başına kadar olan devrede görülür (Tschorsnig & Herting, 1994).

Konukçuları: Çeşitli Noctuidae (Lepidoptera) türleri ve diğer bazı Macrolepidoptera türleri (Tschorsnig & Herting, 1994).

Özet

Bu çalışmada 1997-1998 yılları arasında Amasya ilinden toplanan Exoristinae, Tachininae ve Dexiinae altfamilyalarına ait 17 tür belirlenmiştir. Bunlar içerisinde **Cadurciella tritaeniata** (Rondani), **Erithrocera nigripes** (Robineau-Desvoidy), **Loewia phaeoptera** (Meigen), **Macquartia chalconota** (Meigen), **Peleteria varia** (Fabricius), **Peribae tibialis** (Robineau-Desvoidy) Türkiye faunası için yeni kayıttır.

Ayrıca ülkemiz için yeni kayıtların sinonimleri, bazı biyolojik özellikleri, konukçuları ve dağılışları literatüre dayalı olarak verilmiştir.

Literatür

Bayram, Ş. & N. Kılınçer, 1993. **Periscepsia carbonaria** (Panz) (Diptera: Tachinidae)'nın biyolojisi ve üreme davranışları üzerinde araştırmalar. **Türk. entomol. derg.**, 17 (1): 11-12.

- Belshaw, R., 1993. Tachinid Flies (Diptera, Tachinidae). Handbooks. Ident. Br. Insects., 10, 4 A(1), 169 pp.
- Doğanlar, M., 1975. Erzurum Bölgesinde Önemli Lepidopter Tırtıllarında Bulunan Tachinidae Sinekleri ve Bunların Kısa Biyolojileri. Atatürk Üniv. Yay. No: 375, 136 s.
- Doğanlar, M., 1982a. Doğu Anadolu'da saptanan bazı parazit sinekler I. Exoristinae (Diptera: Tachinidae). **Türk. Bit. Kor. Derg.**, 6 (2): 75-79.
- Doğanlar, M., 1982b. Doğu Anadolu'da saptanan bazı parazit sinekler II. Echinomyiinae, Dexiinae, Phasiinae (Diptera: Tachinidae). **Türk. Bit. Kor. Derg.**, 6 (4): 209-220.
- Eroğlu, M., 1995. *Compsilura concinnata* (Meigen) (Diptera, Tachinidae)'nın *Euproctis chrysorrhoea* (L.) (Lepidoptera, Lymantriidae) üzerindeki gelişimi ve etkinliğinin araştırılması. **Türk. entomol. derg.**, 19 (3): 169-176.
- Greiner, S., 1988. Applied biological control with Tachinid flies (Diptera: Tachinidae). **A review anz. Pflanzenschutz., Schalingsskde, Umweltschutz**, 61: 49- 56.
- Herting, B., 1984. Catalogue of Palaearctic Tachinidae (Diptera). Stuttg. Beitr. Naturk. (A), 369: 228 s.
- Herting, B. & Á. Dely-Draskowits, 1993. Family Tachinidae. – In Soos, A. & Papp, L. (eds): Catalogue of Palaearctic Diptera. Anthomyiidae – Tachinidae 13: 118- 458; Budapest.
- Kara, K. & Ş. Bayram, 1999. New records of Tachinidae (Diptera) from Turkey. **J. Ent. Soc. Res.**, 1 (2): 17-20.
- Kara, K., 1998. Tokat ve Çevresinde Saptanan Exoristinae ve Phasiinae (Diptera: Tachinidae) Altfamilyalarına Ait Sinekler Üzerinde Sistemik Çalışmalar. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Tokat, 217 s.
- Kara, K., 1999 a. Tokat ve çevresinde saptanan Tachinidae (Diptera: Tachinidae) türleri. **Türk. entomol. derg.**, 23 (2): 121-134.
- Kara, K., 1999 b. Tokat ve çevresinde saptanan Dexiinae (Diptera: Tachinidae) türleri. **Türk. entomol. derg.**, 23 (3): 203-210.
- Khan, S.M. & M. Özer, 1984. *Agrotis* spp. (Lepidoptera: Noctuidae) parazitlerinin saptanması ve önemli görülenlerin konukçuları ile biyolojik ilişkileri. A.Ü. Fen Bilimleri Ens., Yayın. No: BK 7, 19 s.
- Tschorsnig, H.P., 1985. Taxonomie forstlich wichtiger parasiten: Untersuchungen zur struktur des männlichen Postabdomens der Raupenfliegen (Diptera: Tachinidae). - Stuttg. Beitr. Naturk., (A) 383, 137 pp, Stuttgart.
- Tschorsnig, H.P & B. Herting, 1994. Die Raupenfliegen (Diptera: Tachinidae) Mitteleuropas: Bestimmungstabellen und Angaben zur verbreitung und Ökologie der einzelnen Arten. Stutgarter Beitrage zur Naturkunde Serie A (Biologie). Nr. 506, 170 s.